

UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP
FACULTY OF LAW

STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL

YEAR 2021, ISSUE NUMBER 11

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF LAW**

ISSN 2545-4021

**STUDENT'S
SOCIAL
SCIENCE
JOURNAL**

ISSUE 11

VOLUME XI

YEAR 2021

**STUDENT'S SOCIAL SCIENCE JOURNAL
FACULTY OF LAW
UNIVERSITY GOCE DELCEV – STIP**

**Year 2021, Issue Number 11
ISSN 2545-4021**

Publisher:

prof. Jovan Ananiev, Ph.D

Editorial Board

prof. Blažo Boev, Ph.D
prof. Liljana Gudeva – Koleva, Ph.D
Risto Kostrunanov, LL.M
prof. Jovan Ananiev, Ph.D
prof. Ana Nikodinovska Krstevska, Ph.D

International Editorial Board

Ivan Ilic

Faculty of Law, University in Nis, Serbia

Agim Nuhii

Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia

Dunja Duić

Faculty of Law in Osijek, Croatia

Olga Koshevaliska

Associate professor at the Faculty of Law
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Elena Maksimova

Assistant professor at Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Ana Nikodinovska Krstevska

Associate professor at Faculty of Law,
Goce Delchev University in Shtip, Macedonia

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Dimitar Apasiev

Assistant professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Andon Majhoshev

Associate professor at the Faculty of Law,
University Goce Delcev – Shtip, Macedonia

Darya Scheglova,

Senior lecturer in political science at Voronezh state University,
Lecturer at Voronezh State University, Russia

Boryana Aleksandrova

Sofia University "St. Kliment Ohridski", Bulgaria;
Faculty of Law, Department for International Law and International Relations, Bulgaria

Giorgia Bevilacqua

National Research Council, Institute for Research on Innovation and Services for
Development “, Italy

Nives Mazur Kumrić

Faculty of Law, University of Liège, Belgium

Iskren Ivanov

Senior Lecturer at Sofia University "St. Kliment Ohridski"

Editorial Staff

Ass. Prof. Elena Maksimova, Ph. D
Teaching assistant Natasha Doneva, LL.M

Editor in chief

Ass. Prof. Elena Maksimova, Ph. D

Language editor

Vesna Ristova
(Macedonian language)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of the Editorial office

University Goce Delcev – Stip
Faculty of Law
ul. "Krstev Misirkov" 10-A PO.BOX 201
PO. Box 201, 2000 Stip
Republic of Macedonia

Содржина

Газепова Вероника ПРАВНАТА РЕГУЛАТИВА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ЗА ЗАШТИТА И УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ	3
Данилова Валентина ОДГОВОРНОСТ НА АДВОКАТОТ ЗА СТОРЕНА ШТЕТА НА КЛИЕНТИ И ТРЕТИ ЛИЦА ПРИ ВРШЕЊЕТО НА ДЕЈНОСТА ВО МАКЕДОНСКОТО ПРАВО.....	11
IADEVAIA Simona LE NUOVE FRONTIERE DELLE POLITICHE MIGRATORIE. QUALE TUTELA PER I DIRITTI DEI MIGRANTI?	23
ЈОВАНОВ Кристијан ПРАВНАТА РАМКА НА ДОГОВОРНИОТ ЗАЛОГ ВО МАКЕДОНСКИОТ ПРАВЕН СИСТЕМ	31
МЕМЕДОВИЌ Неџад САЛИФОСКА Фатима ВОЈНАТА ВО БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА НИЗ ПРИЗМАТА НА ХУМАНИТАРНИТЕ ИНТЕРВЕНЦИИ И ХУМАНИТАРНАТА ПОМОШ НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ.....	43
ПАВЛОВА Ирена ЗАШТИТЕН СВЕДОК ВО КРИВИЧНА ПОСТАПКА.....	55
СУРЛОВА Розе ЕВТАНАЗИЈА – ДОСТОИНСТВЕНА СМРТ ИЛИ КРИВИЧНО ДЕЛО?	65
ХАЦИ-НИКОЛОВ Лазар АНАЛИЗА НА ПРВОСТЕПЕНАТА ПОСТАПКА ЗА УТВРДУВАЊЕ ПРАВЕН СТАТУС НА БЕСПРАНО ИЗГРАДЕНИ ОБЈЕКТИ ВО Р.С. МАКЕДОНИЈА.....	75
ШКАРИЌ Катица ПРОЦЕСНАТА ПОЛОЖБА НА ОБВИНЕТИОТ ВО ТЕКОТ НА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА.....	89
СТУДЕНТСКИ ПУБЛИКАЦИИ ВО РАМКИ НА ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРЕН ПРОЕКТ	97

БАГАРОВА Ани АТАНАСОВА Невенка ТРГОВИЈА СО ДРОГА	99
ЈОВАНОВСКА Кристина МАЛОЛЕТНИЧКА ДЕЛИКВЕНЦИЈА: ПРИЧИНИ ЗА НАСТАНУВАЊЕ, ФЕНОМЕНОЛОГИЈА И ПРЕВЕНЦИЈА	111
МАНЧЕВА Сања МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖРТВИ СПОРЕД ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД НАСИЛСТВО ВРЗ ЖЕНИТЕ И СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО	123
МИТРУШЕВА Наташа ЗАТВОРСКА ЗАЕДНИЦА ВО РСМ	129
МИХАИЛОВА Јована ПАРИЗОВА Елена САНКЦИОНИРАЊЕ НА ДЕЦА – СТОРИТЕЛИ НА ПОВЕДЕНИЈА ШТО СО ЗАКОН СЕ ОПРЕДЕЛЕНИ КАКО КРИВИЧНИ ДЕЛА, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА КАЗНАТА ЗАТВОР	135
НАКОВ Иван САНКЦИОНИРАЊЕ НА ДЕЦАТА КОИ СЕ ЈАВУВААТ КАКО СТОРИТЕЛИ НА КРИВИЧНИ ДЕЛА	145
НАЏАКОВА Мила ДИМЕСКА Ангела УБИСТВОТО КАКО КРИВИЧНО ДЕЛО ПРОТИВ ЖИВОТОТ И ТЕЛОТО	155
НЕДЕВА Ивана КРИМИНОЛОШКИ АСПЕКТИ НА ТРГОВИЈАТА СО ДРОГА КАКО ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ	175
ЧАЛШЕВА Кристина АНГОВА Анастасија ВИДОВИ САНКЦИИ СПРЕМА ДЕЦА СОГЛАСНО ЗПД	195
ШАЛЕВА Корнелија ТАШКОВА Марина ВИКТИМОЛОГИЈА	205

ОДГОВОРНОСТ НА АДВОКАТОТ ЗА СТОРЕНА ШТЕТА НА КЛИЕНТИ И ТРЕТИ ЛИЦА ПРИ ВРШЕЊЕТО НА ДЕЈНОСТА ВО МАКЕДОНСКОТО ПРАВО

Апстракт: Во овој труд особено внимание ќе биде посветено на граѓанско – правната одговорност на носителите на правно регулираната професија во нашето право со посебен осврт на одговорноста на адвокатурата. Предметот на истражувањето ќе претставува одговорноста за надомест на штета што произлегува од вршењето на оваа професија, односно професионалната одговорност на адвокатот.

Во трудот исто така во контекст на професионалната одговорност на адвокатот ќе бидат опфатени и правната природа, правните извори, правната уреденост на граѓанско–правната одговорност на адвокатот во нашата земја.

Во трудот ќе бидат изложени можните недостатоци кои би можеле да се појават во врска со правната уреденост на граѓанско – правната одговорност на адвокатот за сторена штета на своите клиенти или трети лица при вршењето на својата професионална дејност.

Клучни зборови: *граѓанско – правна одговорност, професионална одговорност, адвокат, професија*

LIABILITY OF THE LAWYER FOR DAMAGE DONE TO CLIENTS AND THIRD PARTIES WHILE PERFORMING THE ACTIVITY IN THE MACEDONIAN LAW

Abstract: In this paper, special attention will be paid to the civil - legal responsibility of the holders of the legally regulated profession in our law with special reference to the responsibility of the bar. The subject of the research will be the responsibility for compensation of damage arising from the performance of this profession, ie the professional responsibility of the lawyer.

The paper also in the context of the professional responsibility of the lawyer will cover the legal nature, legal sources, legal order of the civil-legal responsibility of the lawyer in our country.

The paper will expose possible shortcomings that may arise in connection with the legal order of civil - legal liability of the lawyer for damage done to his clients or third parties in the performance of their professional activity.

Keywords: Civil liability, professional responsibility, lawyer, profession

ВОВЕД

Од поимот на професија како општ поим, може да се издвои поимот на интелектуална професија, која како таква претставува професија регулирана со закон. Носителите на интелектуалните професии кои се регулирани и со посебни закони, во нашето право, претставуваат адвокати, нотари, извршители, судии, стечајни управници, архитекти, сите медицински и други сродни професии, овластени градежни работници, а во повеќето правни системи денес може да се забележи дека овде се вбројуваат и носителите на уметничките професии. При тоа, својствено за интелектуалните професии всушност претставува тоа што за нив во правната теорија не постои општо прифатен поим, ниту пак постои конкретен став за тоа кои сè дејности, односно професии можат да се вбројат под овој поим. Причините за ваквото одвојување на поимот интелектуалните професии од општиот поим на професија, се огледа токму во тоа што кај интелектуалните професии постојат одредени карактеристики кои ги разликуваат од останатите професии. Карактеристично за нив е тоа што се поврзани со пружање на интелектуални услуги, се вршат на објективен и независен начин, во согласност со закон и одредени стандарди, етички кодекси кои треба да се почитуваат и применуваат при вршењето на истите.

Во трудот единствено ќе биде опфатена правната професија, односно професијата адвокат. Имено, одговорноста која произлегува од вршењето на истата уште се нарекува и професионална одговорност, односно кажано со други зборови, професионалната одговорност претставува специфичен облик на одговорност која е поврзана со вршењето на професиите. При тоа, носителите на правната професија, односно адвокатската професија се одговорни за својата работа, односно тие се должни одговорно да ја вршат како и да постапуваат со посебно внимание, при тоа почитувајќи ги правилата кои важат во структурата, сè со цел за да се избегнат штетните последици кои можат да ги претрпат клиентите или трети лица поради недоволно внимание. (Petrić, *Odgovornost odvjetnika za savjet i mišljenje*, 2010, стр. 24)

Професионалната одговорност се дели на: граѓанско – правна одговорност, дисциплинска одговорност и кривична одговорност. При тоа, единствено граѓанско – правната одговорност на вршителите на професијата адвокат, за сторена штета при вршењето на својата професија ќе биде предмет на интерес во овој труд. Граѓанско – правната одговорност има големо значење, бидејќи целта на нејзиното постоење се состои токму во правото на обезбедување на надомест, односно обештетување на оние лица кои ќе претрпат штета поради непрофесионалното однесување на носителите на конкретната професија. Граѓанско-правната одговорност која е предмет на анализа во овој труд, го става носителот на професијата наспроти корисникот на неговите услуги и има за цел да обезбеди обештетување на лицата кои ќе претрпат штета од професионална грешка. Извори на правото на граѓанско-правната одговорност на адвокатот за надомест на штета претставуваат општите принципи на граѓанското право, според кои одговорноста на адвокатот произлегува од повредата на договорот, според кои адвокатот е должен да ја надомести штетата на клиентот, во случај на намерно непочитување на своите должности. (Knezić-Porović & Dabić, 2009, p. 157) Во секојдневното работење, односно при пружањето на услугите на своите клиенти и на трети лица, адвокатите можат да се соочат со многубројни, односно разни ризици кои би можеле да резултираат со нанесување на штети на своите клиенти, но и на трети лица, доколку не постапуваат со поголемо внимание.

1. Поим на правна професија во нашето право

1.1. Поим на адвокатската дејност

Согласно нашиот Закон за адвокатура¹, адвокатурата во нашата земја е определена како самостојна и независна јавна служба која обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, а адвокатите претставуваат вршители на јавни овластувања. Како посебни прописи со кои се регулира адвокатската професионална дејност кај нас се јавуваат: Законот за адвокатура, Статутот на Адвокатската комора² на Р.С. Македонија и Кодексот за професионална етика на адвокатите, адвокатските стручни соработници, адвокатските приправници на Адвокатската комора на Р.С. Македонија³, како и Правилникот⁴ за дисциплинска одговорност на адвокатите.

Законот за адвокатура на Р.С. Македонија (во натамошниот текст ќе ја користиме скратеницата ЗА) се уредува обезбедувањето на правна помош од страна на адвокатите на физички и правни лица во остварувањето и заштитата на нивните права и врз закон заснованите интереси во постапката пред судовите, државните органи и други правни лица. ЗА има посебно значење при уредувањето на граѓанско-правната одговорност за штета причинета од адвокатот при вршењето на својата професија. ЗА, за таа цел содржи одредби кои се однесуваат на дејствијата коишто адвокатот е должен да ги извршува, во него се содржани одредби со кои се уредени правата и должностите кои ги има адвокатот во вршењето на професијата, понатаму содржи одредби за одговорноста на адвокатот, кои се однесуваат на дисциплинската одговорност, но кои исто така можат да се толкуваат и во контекст на одговорноста за штета сторена на странка или трети лица, како и предвидува одредби со кои се уредува осигурувањето од одговорност на адвокатот. (Амповска, Отштетно право, 2020, стр. 227) Исто така од посебно значење за професионалната одговорност на адвокатот претставуваат одредбите од ЗА со кои е уредена одговорноста за повреда на адвокатската должност и угледот на адвокатурата (член 30-32). Посебно внимание ќе посветиме во овој труд на одредбите кои се однесуваат на одговорноста на адвокатот за причинета штета.

Кодексот за професионална етика⁵ на адвокатите во нашата земја, претставува збир на правила според кои адвокатите се должни да постапуваат при вршењето на нивната работа. Предвидено е дека, адвокатите се должни да се грижат за негова правилна примена кој е во согласност со општите начела на етиката како и со правилата на професионалната етика на Европската и Меѓународната Унија на адвокати. Непочитувањето и непридржувањето кон правилата на Кодексот претставува повреда на дисциплината. Една од должностите на адвокатите предвидена со Кодексот претставува чувањето на професионална тајна, односно е предвидено дека адвокатот е должен професионалната адвокатска тајна да ја чува под страв од настапување на дисциплинска одговорност или кривична одговорност.

---

¹ Закон за адвокатура „Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2002, бр.60/2006, бр.29/2007, бр. 106/2008, бр. 135/2011, бр. 113/2012 и бр. /2015.

² Службен весник на Република Македонија бр. 169/2011, 68/2012,76/2013, 189/2014.

³ Текстот на кодексот е достапен на следниот линк <http://www.mba.org.mk/index.php/mk/akti/kodeks-etika>, пристапено на 1.4.2021 година.

⁴ Текстот на правилникот е достапен на следниот линк <http://www.mba.org.mk/index.php/mk/akti/2018-09-18-13-27-36>, пристапено на 01.4.2021 година.

⁵ Текстот на кодексот е достапен на следниот линк <http://www.mba.org.mk/index.php/mk/akti/kodeks-etika>, пристапено на 01.4.2021 година.

Статутот на Адвокатската комора⁶ на Р.С. Македонија ги уредува јавните овластувања, делокругот на работата, организацијата и работата на Комората, нејзините органи и тела, општите акти и постапката за нивно донесување, начинот и постапката за прием, упис и бришење од Именикот на адвокатите, Именикот на адвокатските друштва, Именикот на адвокатските стручни соработници и Именикот на адвокатските приправници.⁷ Покрај ЗА во кој постојат посебни одредби во врска со осигурувањето од одговорност на адвокатот, така и Статутот на Адвокатската комора содржи одредби со кои се уредува ова прашање. Од особено значење претставува членот 76-а од Статутот на Адвокатската комора, каде подетално е уредено прашањето во врска со осигурувањето од одговорност на адвокатот.

Адвокатурата како правна професија има свои карактеристики и специфичности кои се состојат во потребата за познавање на прописите како и судската пракса. Тоа се огледа при вршењето на истата, бидејќи адвокатот може да се соочи со многубројни ризици за нанесување на штета како на своите клиенти така и на трети лица. Затоа адвокатурата како посебен вид на професионална дејност, се смета за потенцијален извор на опасност за причинување, односно нанесување на штети. (Belanić, 2010 p. 264)

Професионалната одговорност на адвокатот се состои од граѓанско-правна, дисциплинска, и кривична одговорност, а кои притоа можат да се појават паралелно. Тоа значи дека адвокатот може истовремено да биде одговорен и кривично и дисциплински, но повредата може истовремено да се однесува и на неговата граѓанско-правна одговорност за претрпена штета на клиент или на трето лице при вршењето на професионалната дејност. Дисциплинската одговорност постои тогаш кога адвокатот не ги почитува и не се придржува на професионалните стандарди при вршењето на својата работа, утврдени со закон или со кодекс на однесување. Дисциплинската одговорност на адвокатот за разлика од граѓанската одговорност каде е спротивставен професионалецот, односно адвокатот со клиентот, односно корисникот на неговите услуги, има основна цел, а таа цел се состои во обештетување на лицата кои претрпеле штета како резултат на професионална грешка и која го спротивставува професионалецот со органите на професионалниот ред, кои се грижат за правилното извршување на дејноста од страна на секој припадник на таа професија. Кога станува збор за репресивниот карактер на дисциплинската и кривичната одговорност, тогаш можеме да утврдиме дека не постои разлика и помеѓу кривичната и дисциплинската одговорност со оглед на фактот дека и тие имаат репресивен карактер. Разликата помеѓу, дисциплинската и кривичната одговорност се состои во тоа што дисциплинското право се однесува само на припадниците на одредена професија, а додека пак казненото право се применува на сите граѓани и тоа претставува основната разлика помеѓу нив. Најчесто како повреда поради кои се покренува и води дисциплинската постапка кои претходно ги споменавме, се дејствија со кои е извршена повреда на должноста и угледот на адвокатурата од страна на адвокатот.

2. Основни белези на граѓанско – правната одговорност на адвокатот во нашето право

Вршителите на адвокатската професија се одговорни за својата работа, односно за преземените дејствија или пропусти кои ќе ги сторат при извршувањето на својата професионална дејност. Тоа значи дека тие се должни да ја вршат одговорно

⁶ Службен весник на Република Македонија бр. 169/2011, 68/2012, 76/2013, 189/2014.

⁷ Кодексот на статутот е достапен на следниот линк <http://www.mba.org.mk/index.php/mk/akti/statut> , пристапено на 01.4.2021 година.

постапувајќи со посебно внимание, сè со цел за да се избегнат штетните последици, односно штетите кои нивните клиенти или трети лица можат да ги претрпат поради непрофесионалното однесување. Професионалната одговорност ќе постои секогаш кога носителот на професијата ќе ги повреди обврските кои за него произлегуваат во постапката на давање на професионални услуги на неговите корисници. Со други зборови кажано, професионалната одговорност ќе настапи тогаш кога ќе биде сторена повреда на обврските кои произлегуваат од закон или договор.

Граѓанско – правната одговорност има големо значење бидејќи целта на нејзиното постоење се состои во обезбедување на надомест, односно обештетување за оние кои ќе претрпат штета поради непрофесионално однесување на носителите на професијата. Граѓанско-правната одговорност која е предмет на анализа во овој труд, го става носителот на професијата наспроти корисникот на неговите услуги има за цел да обезбеди обештетување на лицата кои ќе претрпат штета од професионална грешка. Извори на правото на граѓанско-правната одговорност на адвокатот за надомест на штета претставуваат општите принципи на граѓанското право, според кои одговорноста на адвокатот произлегува од повредата на договорот, според кои адвокатот е должен да ја надомести штетата на клиентот, во случај на намерно непочитување на своите должности. (Knežić-Popović & Dabić, 2009, p. 157) Во споредбеното право, граѓанско - правната одговорност на носителите на правната професија, е уредена со правилата содржани во граѓанските закони или во некој друг закон. Во нашето право граѓанско - правната одговорност е уредена одредбите содржани во ЗОО. По правило, во прописите со кои се уредени слободните професии не е регулиран правниот институт на граѓанска одговорност на носителите на правните професии, бидејќи кај истите е предвидена примена на општите правила на граѓанското право за одговорност за причинета штета од договорна и деликтна природа односно, вондоговорна природа. (Knežić & Dabić, 2009, str. 155)

Граѓанско - правната одговорност на носителите на правни професии, а во тие рамки се вбројуваат и одговорноста на носителите на адвокатската дејност во современото граѓанско право се сфаќа како специфичен вид на одговорност. Но, овде се работи за една варијанта на применување на општите правила за граѓанско–правната одговорност на една специфична ситуација. Во современите правни системи не постојат посебни законски одредби кои на општо ниво би ја уредиле одговорноста на носителите на одредена професија. (Petrić, Odgovornost odvjetnika za savjet i mišljenje, 2010, стр. 24) Исто така, во правната теорија се среќаваме со мислењето дека граѓанско-правната одговорност на носителите на одредена професија и посебно граѓанско-правната одговорност на адвокатот претставува вид на одговорност чие дефинирање е препуштено единствено на судската практика и правната теорија од причина што посебните закони и автономните извори на правото, како што се етичките кодекси, содржат единствено правила кои се со општ карактер и немаат за цел да претставуваат основ за востановување на одговорноста за штета, а многу често истите упатуваат на примена на општите правила на отштетното право. Во однос на правната природа на граѓанско–правната одговорност, притоа зборувајќи за споредбено правното искуство може да кажеме дека правните системи во кои претходно одговорноста на адвокатот, на пример се третираше исклучиво како договорна одговорност, во поново време преовладува и се прифаќа сфаќањето дека одговорноста на адвокатот треба да се прошири и на деликтна одговорност во рамките на остварувањето на адвокатската дејност. (Амповска, 2020 стр.230)

Кога зборуваме за одговорноста на адвокатот за штета сторена на странката при вршењето на адвокатската дејност најчесто таа одговорност може да се подведе под

одредбите на ЗОО со кои е регулирана одговорноста поради неисполнување на обврските т.н. договорна одговорност и во исклучителни случаи одговорноста на адвокатот кон странката ќе може да се подведе и под одредбите на вондоговорната (деликтна) одговорност.⁸ Во првиот случај одговорноста ќе произлезе од повреда на договорна обврска бидејќи се работи за случај кога веќе постои договор помеѓу вршителот на адвокатската дејност и клиентот и во тој случај ќе се применат правилата за договорна одговорност. Во тој случај адвокатите ќе имаат права и обврски кои произлегуваат од договор. Во вториот случај одговорноста на адвокатот ќе произлезе од повредата на граѓанско – правната норма и тогаш зборуваме за примена на правилата за деликтна или вондоговорна одговорност, односно субјективна одговорност.⁹ Договорната одговорност на носителите на правните професии ќе постои доколку односот кој се воспоставува помеѓу вршителот на професијата и корисниците на нивните услуги има договорна природа, односно постои склучен договор. (Knežić & Dabić, 2009, str.157) Повреда на договорната обврска ќе постои тогаш кога носителите на овие професии нема да ја извршат својата обврска, кога постои договор помеѓу вршителот на професијата и неговиот клиент и во тој случај ќе се применат правилата за договорна одговорност. За страните кај овој вид на одговорност е карактеристично тоа што како лица кои ќе претрпат штета можат да се појават оние кои го имаат својството на страна во облигациониот однос кај кој дошло до негова повреда. Но, за разлика од договорната одговорност, кај вондоговорната (деликтна), кај која облигациониот однос за прв пат настанува со чинот на преземање на одредено противправно дејствие од кое настанала конкретната штета, страната на штетникот, односно оној кој го презел штетното дејствие и оштетениот, од почетокот, па се до крајот на постоењето на деликтниот облигационен однос имаат само својство на штетник и оштетен. (Дабовиќ – Анастасова, Професионална одговорност на нотарите за штета и должност за задолжително осигурување, Нотариус, бр. 23, стр. 29)

Исто така, специфичност на договорните обврски кај поголемиот дел од интелектуалните професии е тоа што преземената обврска спрема странката претставува т.н. обврска за средства, а не обврска за резултат. (Petrić, Odgovornost odvjetnika za savjet i mišljenje, 2010, p.37) Ова значи дека вршителот на конкретната професионална дејност воедно се обврзува да ги употреби професионалните знаења и вештини како и тоа дека ќе постапува со потребното внимание¹⁰ за да постигне одредена цел во интерес на странката, но не се обврзува на постигнување на одреден резултат. (Амповска, Отштетно право, 2020 стр.225) Нивната лична одговорност се огледа преку повредите на должностите кои ги имаат како, непостапување согласно принципот на законитост, непристрасност и независност, обврската за чување на професионална тајна, обврската за давање на правна помош и сл. (Dabić, 2009, p. 24) При вршењето на својата професија адвокатите се должни да постапуваат не со внимание својствено за секој разумен човек,

---

⁸ Овде се работи за два различни видови на одговорност, уредени со посебни правни правила кои во крајна линија имаат различно влијание во поглед на одредени прашања за надомест на штета и прашањето за роковите во кои застарува барањето за надомест на штета. (Амповска, Отштетно право, 2020 стр. 232).

⁹ Во споредбеното право може да се забележи дека е неважно разликувањето на тоа дали станува збор за договорна или вондоговорна одговорност, бидејќи вршителите на професијата се должни да ја вршат во согласност со законот и правилата на струката и етичките кодекси и сето тоа да влијае на видот на одговорноста. Види: Dragana Knežić-Popović, Ljubiša Dabić, Slobodne profesije-pravni aspekti, Beograd, 2009, str. 159.

¹⁰ Од наведеното произлегува дека кај институтот осигурување од професионална одговорност се применува критериумот на субјективна одговорност, односно претпоставена вина, а вината на адвокатот се манифестира преку пропуст на соодветното внимание, односно постапување спротивно на правилата кои важат во професијата.

туку со посебно внимание, односно дополнително внимание кое е својствено за носителите на овие професии, а тоа претставува професионално внимание. Така вниманието кое се бара кај нас од адвокат претставува вниманието на добар стручњак. Тоа значи дека, од нив се очекува да ги почитуваат и да се раководат според правилата кои важат во нивната професија, односно закони, подзаконски акти, етичките кодекси и други прописи кои важат во оваа професија. (Knezić-Popović & Dabić, 2009, p. 169)

2.1. Внимание кое се бара кај адвокатот при извршувањето на професионалната дејност

Од посебно значење за професионалната одговорност на адвокатот претставува правниот стандард внимание на добар стручњак,¹¹ кој е предвиден со ЗОО, кој треба да се почитува и применува при вршењето на професионалната дејност и исполнувањето на обврските кои произлегуваат од професионалното вршење на одредена работа или должност. Така, членот 11 став (2) од ЗОО го регулира однесувањето во вршењето на обврските и во остварувањето на правата, е предвидено следново: „Учесникот во облигациониот однос е должен во извршувањето на обврската од својата професионална дејност да постапува со зголемено внимание, според правилата на струката и обичаите (внимание на добар стручњак).“ Ова значи дека личноста која врши некоја професионална дејност е должен да ја врши дејноста како стручњак, притоа посветувајќи посебно внимание при вршењето на работите од неговиот делокруг и почитувајќи ги правилата кои се однесуваат на конкретната професија. Генералната одредба содржана во ЗОО е од посебно значење за професионалната одговорност на адвокатот, а која се состои од забраната за предизвикување на штета на друг, односно во членот 9 е предвидено следново: „Секој е должен да се воздржи од постапка со која може на друг да му предизвика штета“.

Во однос на ова важно е одредувањето на дејствијата кои ги презема адвокатот при вршењето на својата дејност, а од кои притоа може да произлезе одредено штетно дејствие, односно настапување на граѓанско – правна одговорност за надомест на штета. При тоа, дејствијата кои ги презема адвокатот по правило се определени со наведените правни извори кои ја регулираат адвокатската дејност. Кај професионалната одговорност на адвокатот повредата на должното внимание значи постоење на претпоставка за противправност во постапувањето, во однос на одговорноста за штета. Претпоставката за постоење на противправност во постапувањето ќе биде исполнета кога со превземеното штетно дејствие адвокатот воедно врши повреда на одредени прописи, што воедно укажува на тоа дека адвокатот постапувал спротивно на правилата кои важат во струката. (Milošević, & Mudrić, 2015, p. 14)

Во споредбеното право при тоа, постојат одредени разлики во однос на одредувањето на поимот и степенот на должното внимание кое се бара од адвокатот при вршењето на својата професија.

2.1.1. Германското право

Карактеристично за германското право претставува тоа што предвидува висок стандард на внимание и способност од адвокатите при вршењето на дејноста. Овде адвокатот е должен да му обезбеди на клиентот објективно најдобри услуги (но, не

---

¹¹ Постои усогласеност во судската практика и правната теорија, дека носителот на конкретната слободна професија не го покажал потребното внимание кога станува збор за грешка која можела да се избегне во иста ситуација од страна на друг припадник на истата професија. Види: Ivančević, Osiguranje javnih beležnika od profesionalne odgovornosti, *Revija za pravo osiguranja, Udruženje za pravo osiguranja, godina XI, br. 2, 2012, str. 68.*

просечни како што е тоа во англосаксонското право), каде при тоа, однесувањето на адвокатот се споредува како апстрактно, но како најдобар и највнимателен вршител на професијата, што воедно го олеснува и конкретизирањето на стандардот на должно внимание во праксата, а сето тоа овозможува квалитетна заштита на странките, односно потенцијалните оштетени лица. Пример за тоа претставува пресудата на Врховниот суд кој утврдил дека на адвокатот на кој му било познато дека постои висока веројатност за губење на спорот и при тоа не постапил со должно внимание, доколку на странката не и` укажал дека постои висока веројатност за губење на спорот, туку само назначил дека постои можност за губење на спорот. (Milošević, & Mudrić, 2015, p. 16)

2.1.2. Англиското право

Карактеристично за англиското право е тоа што овде е предвиден стандардот на просечен стручњак. Новата англиска практика, при тоа укажува на должноста на адвокатот пред судот да го докаже своето внимателно однесување, односно овој стандард е вообичаен во континенталните правни поредоци каде е прифатен стандардот на претпоставена вина, но релативно е нов во англосаксонските судови. (Milošević, & Mudrić, 2015, p. 16)

2.1.3. Американското право

Практиката која инсистира на стандардот на внимание на просечен разумен адвокат е воспоставена пред американските судови. Во согласност со утврдените судски методи за процена на однесувањето на адвокатот, овде се земаат во предвид сериозноста на штетните последици и трошоците за преземање на мерки за спречување на штетните последици, каде преовладува односот на рационален избор,¹² при тоа имајќи го во предвид тоа како поимот на вина во англосаксонското право отстапува од класичниот поим на вина кој постои во европското континентално право. (Milošević, & Mudrić, 2015, p. 16)

3. Граѓанско – правна одговорност на адвокатот

Од посебно значење при утврдувањето на основните карактеристики на граѓанско - правната одговорност на адвокатот кај нас за сторена штета при вршењето на адвокатската дејност, покрај одредбите содржани во ЗОО претставуваат и одредбите содржани во ЗА. Основната претпоставка за настанување на одговорност за штета е постоењето на страни, односно да постојат субјекти на штетата. Како штетник се јавува адвокатот но, покрај адвокатот, како страна на штетник исто така можат да се појават и адвокатскиот стручен сработник и адвокатскиот приправник со оглед на тоа дека тие можат да вршат определени работи од адвокатската дејност што ќе им ги довери адвокатот.¹³ Како страна на оштетен се јавува клиентот како и трети лица кои ќе претрпат одредена штета поради вршењето на адвокатската професија.

За настапување на граѓанско – правна одговорност кај адвокатот за сторена штета на клиентот, односно трето лице, исто така, потребно е да се исполнат следниве четири претпоставки: штетно дејствие, постоење на штета, каузалитет помеѓу штетното дејствие и настанатата штета, и постоење на вина кај штетникот. (Knežić-Popović & Dabić, 2009, p. 160-161) Притоа, за штетно дејствие ќе се смета секое нестручно и

---

¹² Како пример за тенденцијата на американските судови е да ја признаат и препознаат одговорноста на адвокатот кој пропуштил да ја предупреди странката за правото на жалба, под услов таквата жалба да довела до позитивен исход за странката.

¹³ Член 29 од ЗА.

несовесно вршење на адвокатската должност од страна на припадниците на правничката професија при извршувањето на нивната професија, односно дејствие со кое не е зачуван угледот на адвокатурата. Бидејќи адвокатите се одговорни за стручното и совесното вршење на адвокатската должност и за чување на угледот на адвокатурата.¹⁴ Во однос на оваа обврска на адвокатите во ЗА се среќаваме со одредбата каде е определено што претставува потешка повреда на адвокатската должност и угледот на адвокатурата, од која произлегува дека, она што претставува потешка повреда на адвокатската должност и угледот на адвокатурата воедно може да претставува и штетно дејствие во однос на одговорноста на адвокатот за сторена штета на клиентот или трето лице. Така на пример, неплаќањето на надоместокот на Комората за осигурување од одговорност, претставува тешка повреда на адвокатската должност. Притоа, како штетни дејствија се сметаат следниве: неизвршување или очигледно несовесно вршење на работите на правна помош и вршење на јавни овластувања, непостапување по овластувањето како и преземањето на дејствија што адвокатот е должен да ги превземе во заштитата на правата и интересите на странката како и повредување на должноста за чување на тајна.

Штетното дејствие или професионалната грешка на адвокатот може да претставува одредено сторување, пропуштање да стори нешто, но и погрешно преземање на одредени дејствија. Адвокатот според нашето законодавство не смее да го одбие ангажманот без некоја оправдана причина.¹⁵ Со други зборови тие можат да одбијат давање на правна помош или вршење на јавни овластувања од оправдани причини, како:¹⁶ преоптовареност во работењето, незначителни изгледи за успехот за предметот, неспособност на странката да ги плати трошоците и наградата, неодговорен парничар и сл., освен во случај на дополнителни пречки. Согласно правилото 2 од Кодексот за професионална етика на адвокатите во Р.С. Македонија е регулирано прашањето во случај адвокатот да реши да го прекине застапувањето или давањето на правна помош, тоа мора да го стори на начин што ќе ја минимизира штетата која би настанала поради негова одлука.

Во правната теорија се среќаваме со ставот дека професионалната одговорност, односно граѓанско-правната одговорност на адвокатот се заснова на вина. Во споредбеното право и во нашето право е прифатена претпоставената вина. Претпоставената вина треба да се докаже, односно истата ќе произведе дејство само доколку се докаже дека е сторено штетно дејствие, односно професионална грешка и дека тоа е причина за настанување на штетата. При тоа, носителот на конкретната професија може да ја побива својата вина. Кај претпоставената вина се смета дека лицето од кое се бара надомест за сторена штета е виновно додека не го докаже спротивното. (Knezić-Popović & Dabić, 2009, p. 170)

---

¹⁴ Член 30 став 1 од ЗА.

¹⁵ На пример, во германското право врз основа на Федералниот правилник за работа на адвокатите, во контекст на граѓанско-правната одговорност е уреден правниот институт „неприфаќање на застапувањето“, според кое доколку адвокатот благовремено не се изјасни за понудата на странката, а притоа од тоа произлезе штета, согласно параграф 44. од наведениот правилник е предвидена обврската на адвокатот да ја надомести штетата. (Knezić-Popović & Dabić, 2009, p. 163).

¹⁶ Односот кон странката и предметот е уреден со правилото 2 од Кодексот за професионална етика на адвокатите, адвокатските стручни соработници и адвокатските приправници на адвокатската Комора на Р.С. Македонија, достапен на: <https://www.mba.org.mk/index.php/mk/akti/kodeks-etika>, 1.4.2021.

Според тоа, одговорноста за штета што произлегува од членот 37-а од ЗА¹⁷ е субјективна, односно заснована на вина¹⁸ за незаконско спроведување на дејствијата и неисполнување на должностите, кои ги имаат врз основа на закон. Вината кај професионалната одговорност, односно во граѓанското право постои кога штетникот ја причинил штетата намерно (*dolus*) или од невнимание (*culpa*).¹⁹ Така, професионалната грешка е сторена со намера кога адвокатот знаел за последицата која може да произлезе од неговото постапување или кога ја прифатил како таква. Повеќето повреди на професионалното однесување се засновани на невнимателно и несовесно почитување на професионалните обврски кон клиентите или трети лица. (Knežić-Popović & Dabić, 2009, p. 168) Во нашето право на основ на примена на општите правила на облигационото и отштетното право може да се заклучи дека одговорноста настанува во случај на обично невнимание, односно однесување спротивно на правниот стандард “добар стручњак”. Исто така, уште повеќе кај адвокатот ќе постои одговорност и кога штетата ја причинил со некој од потешките видови на вина, односно крајно невнимание или намера. Единствено разлика ќе постои во однос на докажувањето, односно претпоставувањето на вината бидејќи според општата теорија на отштетното право обичното невнимание се претпоставува, а намерата и крајното невнимание ги докажува оштетениот. (Галев & Дабовиќ – Анастасовска, Облигационо право, 2009, стр. 683)

Од друга страна, покрај тоа што адвокатот одговара лично за своите дејствија, исто така постои и одговорност на работодавец, односно одговорност за друг, кога тој одговара за работата на приправниците и другите лица вработени во адвокатското друштво. Така според член 157 став (2) од ЗОО е предвидено дека: *„За штетата што работникот во работата или во врска со работата ќе му ја причини на трето лице одговара работодавецот кај кој работел работникот во моментот на причинувањето на штетата, освен ако докаже дека работникот во дадените околности постапувал онака како што требало.“* Овде исто така постои законски загарантираното право на регрес на осигурувачот спрема адвокатот кога штетата е сторена намерно или од грубо невнимание на клиентот или на трето лице.²⁰

Настанувањето на штетата претставува следниот услов кој треба да биде исполнет за да можеме да зборуваме за настапување на одговорност. Причинувањето на штета како последица на професионална грешка која ќе ја претрпи клиентот може да доведе до настапување на граѓанска и кривична одговорност, додека пак прашањето на настапување на дисциплинска одговорност се поведува и кога штетата не настапила. (Knežić-Popović & Dabić, 2009, p. 164) Последниот услов кој треба да се исполни за да постои одговорност за штета претставува каузалитетот, односно релевантна причинска врска која настанува помеѓу штетното дејствие и штетата. Кај професионалната одговорност постоењето на причинска врска значи постоење на причинска врска помеѓу штетното дејствие преземено од носителот на конкретната професија и причинетата штета на клиентот како корисник на професионалните услуги или на трето лице. Клиентот или третото лице треба да докажат дека претрпеле одредена штета поради професионална грешка на носителот на професијата, што во праксата не е лесно и едноставно. Тие треба да докажат дека постои каузална врска. Спротивно на тоа, кај

---

¹⁷ Текстот на статутот е достапен на следниот линк <https://www.mba.org.mk/index.php/mk/akti/zakon-advokatura?showall=1>, пристапено на 01.4.2021 година.

¹⁸ По правило вршителите на интелектуалните професии се одговорни за превземените дејствија на основ на вина (субјективна одговорност). Види: Dragana Knežić-Popović, Ljubiša Dabić, Slobodne profesije-pravni aspekti, Beograd, 2009, str. 157.

¹⁹ Уште повеќе кај адвокатот ќе постои одговорност и кога штетата ја причинил со некој од потешките видови на вина, односно крајно невнимание или намера.

²⁰ Член 37-а, став 13 од ЗА.

договорната одговорност носителот на конкретната професија кој сака да се ослободи од обврската за надомест на штета спрема, клиентот мора да докаже дека е невин или да докаже дека не постои каузална врска помеѓу штетното дејствие и претрпената штета. (Knezić-Popović & Dabić, 2009, p. 165)

Граѓанската одговорност во рамките на овој облигационен однос кој настанува помеѓу адвокатот и клиентот како резултат на сторена штета, е во корелација со правото на оштетената страна, а тоа во конкретниот случај е клиентот односно странката да бара надомест на штета, односно обврската на лицето одговорно за сторената штета истата да ја надомести. (Амповска, 2020 стр. 22)

Сите овие активности и должности кои ги извршува адвокатот при вршење на својата професионална дејност, значи постоење на ризик за причинување на штета при пружањето на правната помош на своите клиенти и на трети лица. Затоа се појавува и потребата за осигурување од одговорност на адвокатот, кој има карактер на договор за обесштетување, во законодавствата го среќаваме како задолжително осигурување од одговорност на адвокатот. Во нашето право адвокатот има обврска да се осигури од граѓанско – правна одговорност за штета која би ја сторил на трети лица со намера при вршење на својата дејност. Осигурувањето од професионална одговорност на адвокатот, е од посебно значење и истото има двојна цел. Првата цел, се состои во заштита на оштетениот која е својствена за сите видови на задолжително осигурување од одговорност. На овој начин оштетеното лице во случај да претрпи штета поради грешка или пропуст во работата на адвокатот, ќе му биде надоместена штетата од осигурувањето без оглед на финансиската состојба во која се наоѓа адвокатот. Осигурувањето од одговорност на адвокатот му овозможува на оштетениот да му биде надоместена штетата причинета поради пропусти и грешки на адвокатот, на брз и сигурен начин без одолговлекување. Втората цел, на ова осигурување се состои во заштита на штетникот, односно адвокатот кој поради сторени грешки и пропусти во своето работење би можел да има големи финансиски последици, па дури и да го загрози своето постоење. (Petrić, Odgovornost odvjetnika za savjet i mišljenje , 2010, стр. 264)

ЗАКЛУЧОК

Професионалната одговорност претставува одговорност на вршителите на одредена професионална дејност која се врши во вид на одредено занимање, а од чие вршење може да произлезе одредена одговорност за сторена повреда, односно штета поради незаконито постапување или непочитување на правилата кои важат во конкретната професија од што може да произлезе нанесување на одредени штети на клиенти или на трети лица кои ги користат нивните услуги.

Евидентен е недостигот како на општи правила и посебни правила, односно посебни законски правила кои ќе ја уредат на подетален начин и сеопфатно граѓанско-правната одговорност на вршителите на овие професии. Во нашето право посебните правни правила кои се однесуваат на одговорноста за сторена штета на вршителите на правно регулираните професијата адвокат, ги среќаваме во рамки на законот, но тоа уредување не е детално и сеопфатно, што ја наметнува потребата за развој на истите. Ова укажува на заклучокот дека соодветното уредување на прописите со кои е уредена одговорноста на адвокатот воедно ја подобрува и правната сигурност на граѓаните. Оваа правна сигурност пред сè произлегува од една страна, заштита на јавниот интерес преку институтот на директна тужба и заштита на оштетеното лице, а од друга страна, финансиска заштита на адвокатот.

Со оглед на тоа што адвокатите се одговорни за стручно и совесно вршење на адвокатската должност и за чување на угледот на адвокатурата, како и тоа што од нив се

очекува да постапуваат со внимание на посебно внимателен човек, односно да постапуваат според стандардот „внимание на добар стручњак“, со цел за да се избегнат евентуалните штетни последици од невнимателното однесување, а со тоа и нанесување на штета на странките или третите лица при вршењето на дејноста. Затоа, како што видовме при вршењето на својата професија во различните правни системи адвокатот е должен да постапува не со внимание кое е својствено за секој разумен човек, туку со посебно внимание, односно дополнително внимание, а тоа претставува професионалното внимание.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Belanić, L. (2010). Osiguranje od odgovornosti odvjetnika. Zbornik Pravnog fakulteta u Sveučilišta u Rijeci.
- Dabić, L. (н.д.). Građanskopravna odgovornost nosilaca slobodnih profesija. VOX IURIS, br.1, 2009.
- Petrić, S. (2002). Temeljne pretpostavke građansko pravne odgovornosti odvjetnika. Pravo I porezi, br. 12/2002.
- Petrović-Tomić, N. (2012). Osiguranje od profesionalne odgovornosti advokata, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Milošević, & Mudrić. (2015). Osiguranje profesionalne odgovornosti odvjetnika u hrvatskome pravu i prikaz novije poredbene sudske prakse. Zbornik radova: Dani hrvatskog osiguranja, Zagreb.
- Амповска, М. (2018) Професионална граѓанска одговорност во правната професија во Македонското право, Зборник на трудови, Правен факултет во Штип.
- Амповска, М. (2020). Отштетно право. Универзитет „Гоце Делчев“, Штип.
- Дабовиќ–Анастасова, Ј. Професионална одговорност на нотарите за штета и должност за задолжително осигурување, Нотариус, бр. 23.